

PRŮKAZ OSOBY S PAS

Příručka informovaného žadatele

1 Co je průkaz osoby s PAS a k čemu slouží?

Průkaz osoby s poruchou autistického spektra (PAS) je součástí tzv. Komunikačního souboru pro osoby s poruchou autistického spektra, prostřednictvím kterého se Česká republika snaží usnadnit komunikaci veřejnosti s lidmi s autismem a naopak. Jde tedy o **oficiální státem vydávaný průkaz, který je možné získat pouze na základě lékařské zprávy potvrzující poruchu autistického spektra**. To mu dává určitou autoritu, jeho platnost tedy nelze zpochybnit tak jednoduše, jako například podomácku vyrobené průkazy.

Průkaz slouží k usnadnění komunikace lidí s autismem s veřejností. Může pomoci v situacích, kdy je pro člověka s autismem z nějakého důvodu obtížné využít běžných způsobů komunikace. Místo vysvětlování je tedy v takové situaci možné průkaz pouze ukázat.

2 Kdo má na průkaz nárok?

Nárok na průkaz má každý člověk, kterému byla **přiznána lékařská diagnóza jakékoliv podoby poruchy autistického spektra**. Stačí tedy, aby měl člověk zprávu od psychiatra nebo klinického psychologa a na průkaz má nárok.

3 Jak průkaz získat?

Průkaz vydávají lidem s autismem přímo jejich lékaři. **Oprávnění průkaz vydat mají pediatři, praktičtí lékaři, dětské psychiatry a psychiatry pro dospělé a dětské kliničtí psychologové a kliničtí psychologové pro dospělé.** Stačí tedy některého z vašich lékařů o průkaz požádat a on by vám jej měl vydat. Průkaz je zdarma, nic se za něj neplatí.

Někdy se stává, že lékaři o průkazu nevědí. Je jejich odpovědností, aby si informace o něm zjistili sami. Můžete jim ale nabídnout informace o tom, jak ho získat, prostřednictvím [odkazu na oficiální informace z Ministerstva zdravotnictví](#).

Pokud se vám i přesto nepodaří zajistit průkaz od vašich lékařů, můžete se opět obrátit na [Poradnu NAUTIS](#), kde vám se zajištěním rádi pomůžeme.

4 Jak průkaz vypadá a co vše obsahuje?

Průkaz je kartička z lesklého tvrdého papíru přibližně o velikosti A6. Všechny informace jsou uvedeny v češtině a angličtině.

PRŮKAZ OSOBY S PORUCHOU AUTISTICKÉHO SPEKTRA

PRŮKAZ OSOBY S PAS

CARD OF A PERSON WITH AUTISM

Fotografie držitele průkazu (rozměr 35 x 45 mm)

Jméno/Name, Datum narození/Date of birth, Příjmení/Surname, Bydliště/Address, Kontakty/Telefony/Contacts/Phone number, Blízká osoba/Close person, Praktický lékař/General practitioner, Specialista/Specialist

Základní informace/Basic information:

Porozumění mluvenému slovu/Comprehension of spoken language	ANO/Yes	NE/No
Alternativní komunikace/Alternative communication	ANO/Yes	NE/No
Léky/Medication	ANO/Yes	NE/No
Omezený jídelníček/Restricted diet	ANO/Yes	NE/No
Speciální dieta/Special diet	ANO/Yes	NE/No
Neadekvátní reakce na podněty* Inadequate reaction to stimuli* Očové dotýkání Eye touch Olfactory touch Dotýkání Touch Zvukové a/či auditory and/or	ANO/Yes	ČÁSTEČNĚ Partly
Nevhodné reakce ve stresových situacích* Inappropriate responses in stressful situations*	ANO/Yes	ČÁSTEČNĚ Partly
Náhle impulzivní jednání* Sudden impulsive behavior*	ANO/Yes	ČÁSTEČNĚ Partly

AND/YES**

Další specifiká/Other specifics:

Datum vystavení/Date of issue, Razítko a podpis/Stamp and signature

QR Individuální

Průkaz je oboustranný. První strana obsahuje základní identifikační údaje, jako jsou jméno a příjmení, datum narození, místo bydliště a fotografie. Následuje kolonka s kontakty na osobu blízkou, praktického lékaře a dalšího specialistu (tím nemusí být jenom lékař, ale třeba osobní asistent, sociální pracovník apod.).

Na druhé straně jsou uvedeny základní informace o komunikačních potřebách držitele: jestli rozumí mluvenému slovu, jestli používá alternativní způsoby komunikace, jestli bere léky, má speciální dietu, jestli reaguje neobvykle na smyslové podněty nebo ve stresových situacích, případně další specifika.

Druhá strana obsahuje také prostor pro potvrzení průkazu lékařem a datum vystavení. Posledním údajem průkazu jsou dva tzv. QR kódy. Po jejich načtení chytrým telefonem se objeví informace o přístupu k lidem s autismem obecně v případě 1. QR kódu. Doplnující informace o konkrétním držiteli v případě prostoru pro druhý 2. QR kód. Tyto personalizované informace si může držitel vytvořit podle svých potřeb.

Podrobný návod, jak si QR kód vytvořit, najdete na [webových stránkách Ministerstva zdravotnictví](#). Pokud budete potřebovat pomoci, neváhejte se obrátit také na [Poradnu NAUTIS](#).

5 Jak průkaz používat?

Na rozdíl od průkazu osoby se zdravotním postižením s sebou **průkaz osoby s PAS nenese žádná zvláštní práva a nároky, jedná se čistě o komunikační pomůcku**. Jeho hlavním přínosem jsou tedy informace, které jsou v něm uvedené. Možná více než obecné informace o autismu jsou proto důležité hlavně ty, které o sobě nebo o svém dítěti sami uvedete. Vyplatí se tedy důkladně promyslet, co chcete, aby druhý člověk věděl v různých kontextech.

Průkaz můžete využít například v těchto situacích:

V hromadné dopravě

Jestliže je pro vás cesta v hromadné dopravě z různých důvodů stresující, průkaz vám může pomoci získat větší pochopení spolucestujících. Například když kolem sebe potřebujete prostor z důvodu úzkostných stavů nebo když vaše dítě vytrvale pláče.

Na úřadech

Na úřadech vám může průkaz pomoci vyjednat příznivější podmínky při jednání s úředníkem. Například jednání ve větším soukromí, zajištění více času nebo opakovaného informování v případě, že to potřebujete.

U lékaře

I při využívání různých zdravotních služeb se může hodit při vyjednávání podmínek, které v daném zařízení nejsou automaticky standardem. Příkladem může být třeba vyšetření u zubaře, které je náročné na smysly a často působí bolest.

Při kontaktu s policií

Může se stát, že z různých důvodů budete nuceni jednat se strážníky, policisty nebo dalšími jednotkami integrovaného záchranného systému. Průkaz vám může pomoci zajistit, abyste i v hektické situaci dostali takovou podporu, jakou skutečně potřebujete. Policista si může zjistit, jak s vámi má komunikovat, může také zavolat vaši blízké osobě.

V obchodě

Obchody mohou být pro lidi s autismem náročné na smysly, jsou také místa vysoké koncentrace lidí. Pokud něco potřebujete zajistit a obchod neznáte, je těžké si říci o pomoc. Průkaz vám ale může pomoci obhájit, proč například potřebujete vyšší informační komfort nebo proč potřebujete jenom rychle doprovodit na místo, kde mají to, co zrovna potřebujete.

Při nemožnosti mít zakrytá ústa a nos v době epidemie

Lidé s autismem měli v době pandemie COVID-19 ze zákona výjimku z povinnosti nosit zakrytá ústa a nos ve všech situacích. Často se ale stávalo, že je někdo různým způsobem požádal, aby si ústa a nos zakryli. V napjaté atmosféře může být složité něco vysvětlit a průkaz vám v tom může pomoci.

Obecně v krizové situaci

Průkaz se ale může hodit v každé situaci, která je pro vás emocionálně náročná a limituje vaše schopnosti komunikovat s okolím běžným způsobem.

6

Kde se dozvím více informací?

Ministerstvo zdravotnictví ČR

<https://www.mzcr.cz/komunikacni-soubor-pro-osoby-s-poruchou-autistickeho-spektra/>

Informační portál Autismport

<https://autismport.cz/o-autistickem-spektru/detail/prukaz-osoby-s-pas-a-vse-co-o-nem-potrebujete-vedet>

Poradna NAUTIS

poradna@nautis.cz, +420 778 402 641

<https://nautis.cz/portfolio/cz/poradna>

NAUTIS